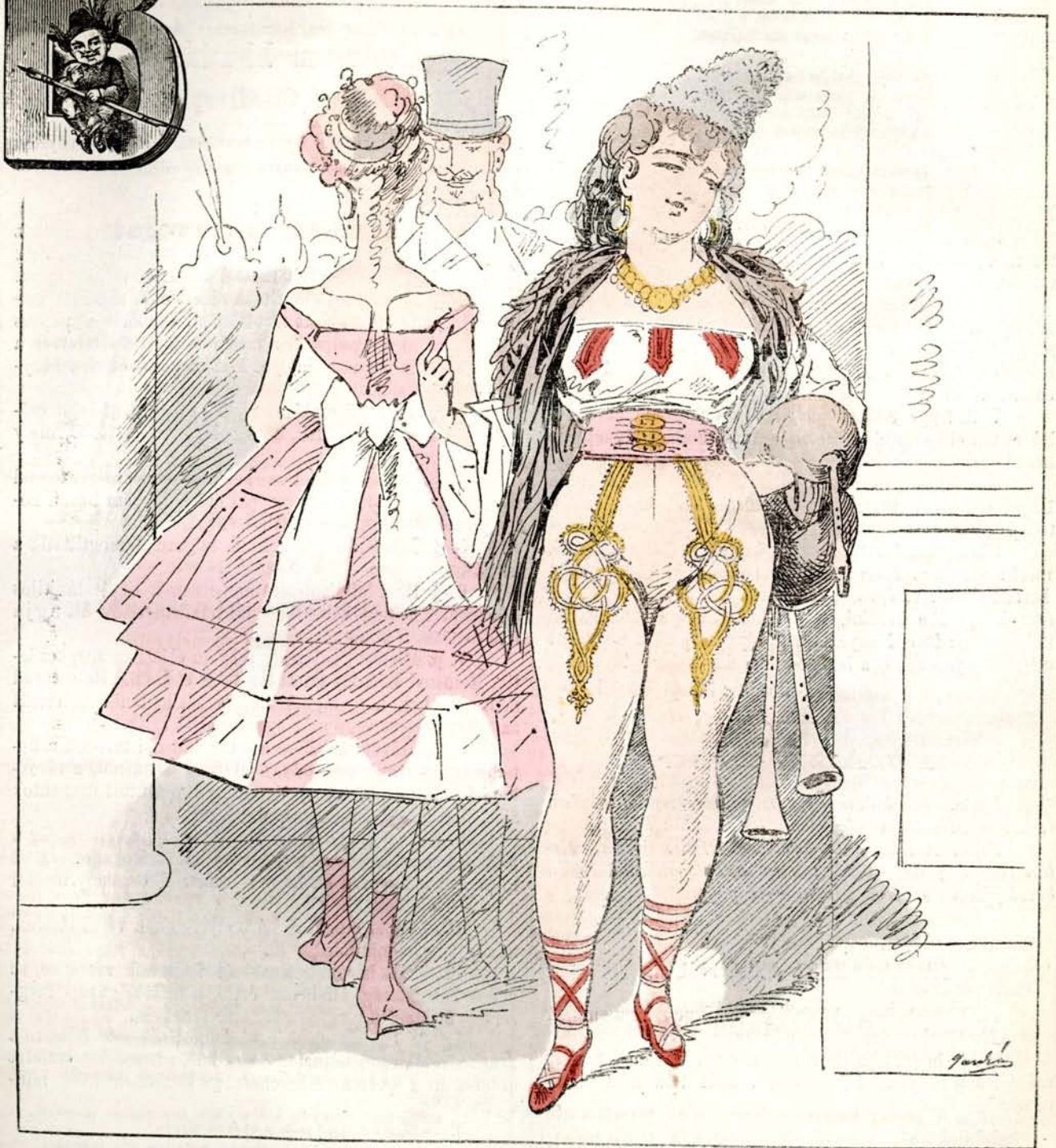

BORSSZEM JANKÓ

Álarczos bálban.

OLÁH DUDÁS. Sokan azért hibáztatnak, hogy annyi hust mutatok. Ezt a kisasszonyt meg senki sem szólja meg, pedig az még tovább megy és — csontjait mutogatja.

Új börtönrendszer.

1. Minden fegyencz divatos, francia öltözettel látandó el.

2. A magányzárkákhoz inas-szobák építendőek; takarékosági szempontból azonban két fegyencz részére csak egy inas alkalmazandó.

3. Minden fegyintézetben egy házi színház állítandó fel. Ha Fideliót adják, maguk a fegyenczek közreműködhetnek a rabok karában.

4. A nő-fegyintézetek a férfi-fegyintézetekkel egyesítendőek. Nők tarsaságában pallérozódik az ember. A nő-fegyenczek feletti fölügyelettel az egész országra nézve Berzenczey bizatik meg.

5. A fegyintézetekben egy bilárdal ellátott olvasó terem állítandó fel, melyben csak baloldali hírlapok tartatnak.

6. Minden fegyencz születés- s névnapja barátságos lakomával ületik meg. A mely fegyencznek neve nincs meg a naptárban, vagy ha az év napjai az ünnepekre elégtelenek volnának, annak pótlására mindszentnapján egy banket adandó.

7. A fegyenczek, családjaikban eléforduló keresztlökre, temetésekre disznótorra s más családi ünnepekre haza bocsátandók.

8. Minden fegyencz, büntetésének kitöltése után 10—10 ezer forintot kap becsületes élet megkezdése végett.

Ezen börtönrendszer különösen azért ajánlandó, mert a vázolt szerkezet mellett bizton remélhető, hogy hazánk legtisztességesebb polgárai csakhamar igyekezni fognak börtönbe kerülni, és akkor Európa bámulattal mondandja: Ime Magyarország oly civilizált, hogy ott még a fegyenczek is a legbecsületesebb emberek!

Beadja: **Irányi Dániel.**

ESTÁNIÁDÁK

Kurta. *Mi különbség van a Borsszem Jankóban és Árva Miskában megjelenő Estániádák között?*

Fejes. *Az, hogy az elsőben B. J. józan, Están báci pedig — vig; míg az utóbbiaknál Están báci józan és Árva Miska — együgyü.*

NYELVÉSZETI ALLOTRIUM.

A. Micsoda lesz „Wanda“ nőnévnek himnemüje?
B. Alkalmasint „Wandus.“

A. Dehogy, hisz ilyen név nincsen. Hanem „Wand“ más félekép annyi mint „Mauer“, Wanda lesz tehát himnemen —

B. Maurus?

A. Eltaláltad.

(„Árva Miska.“)

Gyors-Posta.

Már hogyné volna gyors a Gyors-Posta, mikor még azzal is könnyebb a Iova, hogy elvágják a farkát?

Statutum Lisztianum.

Adatik tudtára mindazoknak, kik ezentul hangversenyben vagy bárhol az én zeneműveim előadásán jelen leendnek, miszerint a következő pontokat tartoznak szem előtt tartani.

És pedig:

1. §. Az ajtónál szentelt viztartó gyanánt szentelt lisztartó lesz alkalmazva, melybe minden belépő tartozik újját bemártani s a szentelt liszttel keresztet vetni magára.

2. § Minden zaj elhárítása végett csak mezitláb szabad a terembe lépni, s ott tartózkodni, ellenben a papucs használata megengedettik, a terem közepére kitétetvén a maestro egyik papucsa, melyet kiki megcsókolhat, a hány-szor neki tetszik.

3. §. Beszélni senkinek sem szabad, legfőlebb czédulát írhat szomszédjának, de azt is csak oly tollal, mely nem perczeg.

4. §. A zsebórákat a belépők tartoznak azonnal megállítani, sőt már egy nappal előbb fel sem huzni, nehogy azok ketyegni merészelhessenek.

5. §. Mindenki gyomrának szigoruan megtiltatik a korgás.

6. §. Rosz lelkiismeretű embereknek egyáltalán tilos a bemenet, nehogy véletlenségből lelkiismeretök hangja fölébredvén, a zenét zavarhassa.

7. §. Mielőtt valamely művem előadása megkezdetik, Reményi Ede egy gombostűt fog elejteni. Ha a csend nem oly nagy, hogy e gombostű neszt hallani, büntetésül az egész hangverseny még egyszer eljátszatik.

8. §. Művem előadása alatt mindenki tartozik a hetedik égben lenni, a ki oda nem akar fölmenni, a városkapitány által e czélra rendelkezésemre állított drabantok által fogván oda fölkergettetni.

9. §. Az egyes darabok bevégeztével a rendezőség a falakhoz sietvén, azokat teljes erejéből támogatja, ezáltal mintegy azt fejezvén ki, hogy fél, miszerint a nagy tapstól a falak bedűlnek.

10. §. A ki e pontok bármelyike ellen vétni találna, az rögtön excommunicáltatik.

11. §. Ha három hallgatónál több esik vétségbe, az egész hallgatóság bűnhődik értök, a méltóságában megsértett mestermű még egyszer ismételtetvén.

12. §. Ily büntetéképeni ismétlések eszközzésére a zenekedvelők egylete tartozik egy külön ismétlő testületet szervezni, a porosz Einäscherungs-Detachmentok mintájára.

Kelt Pesten, 1871. jan. 15.

Liszt Ferencz, s. k.

Par ordre: Reményi Ede, s. k.

Fiakerek közt.

— Du Esel!
— Selber aner!

Diplomaták közt.

Grtr. Ha az ember excellentiád vörös-könyvét olvassa, élénken visszaemlékszik Oxenstjernának fiához irt levelére, melyben azt mondja: „Fiam, fogalmad sincs, mily kevés bölcsességgel lehet kormányozni a világot“.

Bst. Igaz. Csakkogy Oxenstjerna korában többet kormányoztak és kevesebbet beszéltek. Ha Oxenstjerna ma élne, bizonyára más levelet irt volna fiának,

Pesti kávé-salógia.

Tekeasztal, d ákó, kártya,
Sakk s domino, sirjátok!
Jön a Sperrstund, jön a Sperrstund
S nagy sebet üt rajtatok.
Sperrstund ide, Sperrstund oda
Hederit rá a bolond.
Orra bukunk még a járdán,
Nem szentirás, mit Thaisz mond.

Puncsok mit és ohne Eier,
Finom theák, rhumosok,
Az a Sperrstund, az a Sperrstund
Leolvasztja számotok.
Sperrstund ide, Sperrstund oda
Hederit rá a bolond.
Ördög se hord havat, sarat
Nem szentirás, mit Thaisz mond.

Kréta kezelő marqueurök,
Kik a lökést lesíték,
Hajh! belétek üt a Sperrstund
S meglapítja zsebetek.
Sperrstund ide, Sperrstund oda
Hederit rá a bolond,
Nyuznak még a bérkocsisok,
Nem szentirás, mit Thaisz mond.

Városunknak bölcs apái
Burgerek s prokátorok
Rajta, sperrstundoljatok csak
Ugy sincs egyéb dolgatok.
Sperrstund ide, Sperrstund oda,
Minket az nem keserít —
Rendőrségünk szárnya alatt
Bolond, ki rá hederit.

ORSZÁGGYÜLESI TUDÓSÍTÁS.

— From our own —

Tárgy: az ujonczozási javaslat, „magyar hadsereg“ stb.

Mednyánszky. T. ház! Nem kétkedem kimondani, itt az idő az állandó seregek megszüntetésére, hogy elmondhassuk: „Nincs többé fogfájás“ — akarom mondani — nincs többé háboru! Ha mély politikai belátással tekintek a jelen körülmények méhébe, (*egy hang: Pfüj tajkszel!*) azon meggyőződésre jutok, hogy a jelen szomorú háborut is csak az állandó hadseregek létele okozta. Ha Franciaországnak nincs serege — nem támadja meg Németországot; ha Németországnak nincs serege, nem lett volna Franciaországnak mit megtámadni s ha egyiknek sincs serege, nem lett volna Sedannál sereg, elfogni oly hadat, amely nem létezett. A baj tehát az volt, hogy volt t. i. sereg; ha ellenben nem volt volna az, a mi nem volt t. i. Franciaországnak serege s volt volna az a mi bár volt volna nem volt volna, most nem volna az a mi van, t. i. háboru.

Bobory. T. ház! Én nem szavazhatok meg ujonczot, mert a katona erkölcstelen pendelyvadász (*Berzenczey: helyes!*) Honnan van az, hogy már egy tisztességes gazdasszony vagy szakácsné sem kapható? Honnan van az, hogy minden lány a mosogató mellől egy-egy fráter karjaiba fut? Onnan, hogy katona van a világon, a ki a tisztességes fehérség moralitását más becsületes emberek kárával rongálja. Ha mi 44.000 ujonczot megszavazunk, 44.000 szolgáló, cseléd és szakácsné erkölcsait világos veszélynek tesszük ki. Ó, fáj nekem látni a minotaurust, ki ekképpen megeszi a mi fiatalságunkat. Mást fogok én javasolni t. ház. Ha már kell véráldozat a minotaurusnak, elégedjék meg azzal, a mit Athentól kapott. Én évi 44.000 ujoncz helyett hazafias készséggel szavazok meg kilenczévönként 14 regrutát, s erre nézve egy a mythológiából indokolt javaslatot fogok a ház elé terjeszteni. (*Están: Karite, miféle bestia az a tinotaurus? Bobory: Nem tinó az, hanem minotaurus, görög marha, a ki embert evett. Están: Aztán mit ivott?*)

Kiss János. Meglepetéssel látom és tapasztalom, hogy a kormány megint ujonczokat kér, noha már Bach miniszter óta mindegyre szedik évenként a katonát. Mire való az a sok katona? Hiszen már egyszer csak elég lehet a katonából is? Hova tették azt a sok ujonczot évtizedek óta? (*Régenczek lettek!*) Elsikkasztották-e, azt szeretném tudni. Ugy emlékszem, csak nemrég ajánlt meg az ország nagy Fridrik burkus király, utána meg I. Napoleon ellen insurrekciót. Hová lett az a sok ember — arról tessék beszámolni. Mig a kormány nem lesz képes a Zápolya ház lemondása óta időnként megajánlt s besorozott katonák hova fordításáról számot adni, addig én nem ajánlok meg egy bakarasnyi bakát sem! (*Élénk tetszés.*)

Vécsey Tamás. Egy utcza neve uraim közönyös, egy hadseregé nem az. Mit változtat az a dolgok folyásán, ha a Hatvani utcát Hetveni utcának, s az uri utcát hölgyi utcának, a kék kakas utcát vörös tyúk utcának s a himző utcát nőző utcának nevezik? Ez uraim nem

változtat a dolgon semmit. De másként áll ez a sereg nézve, miután más a hadsereg s más az utca. (*Megindulás — hanem a buffet felé.*) A hadsereg katonákból, az utca házakból áll

(*két órával később is a szónok még mindig az utcákon ténfereg hadseregével.*)

Várady Gábor. (*A—mol.*) Előttek szóló helyesen fektetett minden súlyt a névre, mint a tárgyak valódi lényegére. A név minden — nomen est omen et omne. (*Dolce.*) Mi volna a huszár, ha nem hívnák huszárnak? (*Con fuoco crescendo.*) Képzeljük el, hogy őseink a huszárt nem nevezték el huszárnak, lehetne-e a huszár huszár? (*Huszár Imre: Nem!*) Helyesen jegyzi meg elv-huszár barátom, hogy: nem! (*Scherzando.*) Ép oly kevésbé válhatott volna Herkules Herkulesé, ha Herkulest nem Herkulesnek nevezik. Folytassam-e példáimat? (*Ne! ne!*) Tehát közkívánatra folytatom. Mindezekből holdvilágos, hogy, ha Széchenyi nem Széchenyi, hanem péld. Kossuth, akkor Széchenyinek Kossuthnak, Kossuthnak pedig Széchenyinek kell vala lennie. (*Elég! basta!*) Nem basta, mert példákából tanulunk. (*S folynak a példák minden hangnemben, míg egy ábrándos cis-mollban evaporálnak.*)

Hignazio Elfi. Alta Casa! Bizony, noi abbiamo bisogno d'un acciapatto. (*Hadsapat?*) Prego dobare un techintetto sulli ciapatti italiani, chi senza mozgársi anno hodiato tutta l'Italia. Si noi averemmo un' armadia, tutto il mondo é leheverendandosi ai nostri lábi. Si abbiamo soltamente ciapatti — lo stesso mondo sará tojando sul nostro capo. (*Están: helyes!*)

Hornn (derültég.) Orraim, nekem is kül beszelní ehül a tárrdhol, huty stotistikailagosan és strratégilogice is meg ledjen világosodva a kerrdes. Ünük torrgyálnak mindetig o csopotoktul. En fogom edelürre tarrgyólni a gombáktul. (*Bolond gombákrul?*) Nem ettem en gombát, nem vadjok en Gombetta. (*Vlharos tetszés.*) Én csak sopán edjedől vadjok a szerreny Hornn Edvárd, a national oekomica es a Pozson képviselője. Tehét a gambakrul. Minek a rrezgamb a fedverrkobótra? Csuntgamb, helesen csontgamb vadis csantgamb is jó. A rrezgambokbul sinalhatnánk ágyót. Hisz önek todnak, hod kel sinálni ádjót. Rrégi tonálmángy. Veszem ed lukat és öntöm körrü léje rrézt. Jó van. De honand veszem ed lokat? Ez a kerrdes. Felelek rrá magam, noha ambátorrr jólehet daczárta anak, hod nem vadok még felelús. Lukat sinálni igen eczerró. Veszem ed perrecz, kieszek belüle a centromot és megvan a lok. Ez a kerrdes oekonomismatikus és strratégos megfejtése. A stotistikai van a legnehezeb. Eztet idj oldok meg. Minden emberr lesz kattonát. Ha minden emberr van kattonát, félünk magonkat edjik a másiktul. Ha félünk minket ed a mástul, nem lülünk edmásrra rrá. Ha nem lülünk edmásrra rrá, nem kül poska. Ha nem kül poska, nem kül hacserreg. Ha nem küll hacserreg, nem kül rrá piz. Idj megvan a madar hacserreg, a mi ne kerröli ed krajczerrba. Dixi et salvaladi vad is helesen Szlávy animam meam. (*Miután szónok meggyőzte az üres padokut, ő is kimegy a buffetbe, hol örvendetss találkozása esik mindkettővel: salvaladival t. i. és Szlávyval.*)

Honfiai dorglevél

Sommsich Pálhoz.

Hóhó 19-én.

*Hondédatya!
Mogyorónyivá össze-
zsugorodott szívvél le-
begyek ön elé.*

*E dus kebelben kong
a szű.*

Kongása vész.

*Homlokomon a bá-
nat köde borong. Már
czikázik benne a villám.*

Már menydörög.

Igen, óh igen!

Illa kéri önt, kanitsa

meg s ön a házhoz utasítja, a ház meg önhöz.

*Hát hol legyen műköre a nőnek, ha nem a
házbán?*

*Illa a gyorsászat varrógépén tüzé egymáshoz egy
szétrongyolott életprogram foszlányait. Ő az egyetlen
hivatott Clio, ki egyedül tudná híven összetódaní önök
viselt beszédeit.*

A kanulmány a tanulmány.

Önök ab ovo kanultak — és nem tanultak.

*Nem tanulták meg azt, hogy mi is szabadok
akarunk lenni. Mily középkori elfogultság, ezt elle-
nezni! Önök 10,000 cliométernyre vannak még a
fölvilágosodottságtól.*

*Szegény Illa! Hogy engedheté meg ön, hogy
Berczim oly magyarbicskásan rontson neki, szétszab-
dalván reménye fonalait? A kérlevelező bánatosan visz-
szalengett céljától. Keresitek majd — de ő sehol sem lesz.*

Illa Berczi — Longenáád a kert!

De jöni fog, mert jöni kell, azon nap, mely

*Dies irae, dies Illa,
Az a kegyetlen vasvilla!*

*Ha megforgatáBerczilla:
Viszforatja Zirzabella!*

*A mit Illa gyorsan ira
Lassu mérgerővel bir a.*

*Dies irae, dies Illa
Három könyvet irt Sybilla.*

*Itt az irás, forgassátok
Jól meg benne vasvillátok.*

Szörnyü e dal.

Nemde?

Igen, óh igen!

Ez dühdal ének — több, ez diadalének.

Ez a stenogrammatica sanctio.

Dorgüdvözzlettel honhuga

Lengenádfalvay Kotik Zirzabella.

Sport.

Nyilatkozat.

Még azt beszélük, hogy én haldoklom. Merő rá-
fogás.

Todt Kálmán.

Interpellatio.

Kálmus, Kálmus
Mért vagy olyan álmos?

Örül, mint Tóth a verzlába szárának.

Á. M. Hát te mért nem járatod lapomat?

Előfizetnimemakaróssy. Mert együgyü.

Á. M. Már látom, magamnak is kell írni bele.

Előfizetnimemakaróssy. Hát nem magad irod?

Jé viccek,

Utcánmegállóssy. Hova oly szaporán?

Utczánszaladóssy. Megyek a delegációba.

Utcánmegállóssy. Nagyon befütenek ott Beustnak.

Utczánszaladóssy. Mit akarsz ezzel mondani?

Utcánmegállóssy. Hogy Beust nem a delegációban
van, hanem a melegációban.

*

Trafkdohánytnemszeretőssy. Adta czudar cigarája,
hogy reszeli a torkom!

Szüzdohánytloppvászivóssy. Tégy ugy, mint én. Ütess
Móricz Pálántát.

*

Stokfis-szálkák.

Tegnap sokan csuszkáltak a városliget taván.
Hja, mindig vannak, kik szeretnek a jégre menni.

†† Tunisban napfogyatkozás volt. Bizonyos urak nem
bánnák, ha nálunk is mindig sötét volna.

Álarczosbáli albumlapok.

— Ez kétféle az a házid szőnyegnek minium.
— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

— Ha az orromat meg toledem, sem vagyok
oly rit mint te.
— Ha az orromat levehem, sem vagyok oly
csinos mint te.

Irodalom.

Báró Eötvös József és Arany János kiadatlan művei.

Fáradhatlan utánjárásunknak sikerült, a „Borsszem Jankó” számára is régóta elhallgatott legjobbaink még kiadatlan munkáinak egyikére szert tenni. Sietünk a közönséget e rendkívüli művel megismertetni, közreboesztásaért utólag remélvén kinyerni a szerzők jóváhagyását, melyet előleg megkapni a szerzők tulságos önbíráló szigora folytán nem remélhattünk. Megjegyezzük azonban, hogy e kincshez sem tiltott, sem egyáltalán kerülő uton nem jutottunk, mert a mű épen egy év óta már is nyilvánosságon van, csak hogy az eddigi szabályoktól merőben elütő eredeti alakja a laikusra nézve mintegy hozzáférhetté tette igazi szépségeit.

Az akadémiai épület kapuja megett kiszegezve találták e munkát, melyen azonnal felköltötte érdekünket az aláírt két név: b. Eötvös József és Arany János. Két eltérő, sajtószzerű egyéniség együttes művével van itt dolgunk s magyarázó megjegyzéseinknek, melyekre a mysti-

kus szöveg különben is szorúl, érdekes feladata lesz az is hozzávetve megítélni: vajjon mely részletek szerzősége illeti meg itt a bölcsészt és államférfiut, s melyeké a költöt.

A mű címe:

Ház-szabályok.

az akadémiai palotában s illetőleg a bérházban.

1. §. ¹⁾ A házbér előre fizetendő, még pedig a kikötött mód szerint, fél vagy negyedévenként ²⁾, illetőleg havonként is ³⁾ és eszerint a bérlet felmondása is szintén előre, fél- vagy negyedévenként történik.

Vegyük most a második strófa, illetőleg §. kihagyásával a harmadikat, mely ekkép szól:

3. §. A cselédek számára külön melléklépcső van kirendelve, melyen a vizet, fát, vagy bármi málhát felhordani kötelesek ⁴⁾, és a fölépcsőn ilyesmit felhordani tilos; azonban nagyobb bútorok, melyek terjedelmöknél fogva a kis lépcsőn fel nem hordhatók, a gondnok beleegyezésével a nagy lépcsőn kivételkép és alkalmas időben felvihetők ⁵⁾;

¹⁾ A formában való e merész újítást, mely a strófák helyébe a §-okat teszi, aligha nem Eötvösnek kell tulajdonítanunk. A törvényhozás problémáival foglalkozó szellemnek a költészettel való frigyessülése e csekély módosítással nagyobb horderejű reformot indít meg, mint tán első tekintetre látszanék; régi baj, hogy a költők, mihelyt egy bizonyos strófát elfogadtak, gyakran rabjává lesznek a formának, és a tartalmat ahhoz képest majd szerfölött tömörítik, majd higitják. E ferdeség ellenében a §-forma- és tartalom teljesebb egységét képviseli s lehetővé teszi, hogy nem a szótagok száma, hanem a gondolat vagy értelem bevégeztsége legyen az egyedül jogosult nyugvópont.

²⁾ A IX. század eszméinek elsje: a szabadság. Mondhatná, hogy csak félévenként, — de a szabadság e korlátozása derogálna a humanitás államférfiának.

³⁾ Trichotomia. Eötvös beszédeinek jellemző vonása, hogy szert mindent három részre osztani; e harmadik alternativa: „illetőleg havonként is“, kétségtelemné teszi, hogy itt Eötvös uija működött.

⁴⁾ Egy pillantás a tarka, házias és sürgő-forgó képre, mely itt nehány mesteri, hü vonással rajzoltatik, megmondja, hogy a „Családi kör“ költőjével van dolgunk. A részletezés és concretismus, mely e részben fekszik: „vizet, fát, vagy bármi málhát“, oly naiv realismus műve, melynek képviselőjét Arany Jánosban tiszteli a magyar irodalom. — A külön „melléklépcső“, melyen a „cselédek“ az élet kénytelenségeit bölcs megadással túrni nem haboznak („felhordani kötelesek“-e két szócska fejezi ki mindezt) e melléklépcső, mondjuk, bizalmas félhomályával méltó társa azon esteli háttérnek, mely a „családi kör“ kis tanyáját körülveszi. A költő csak költő marad, akár paraszt kunyhót, akár háromemeletes bérházat látogasson meg szelleme.

⁵⁾ Itt minden eleven. A nagy lépcső, melynek tetejéről a mindent megengedő jóságos gondnak patriarchalis mosolylyal és fekete báránysipka alól kikanyarodó ezüst fűrtökkel nézi a „nagyobb bútorok“ bevonulását; hozzá az alkalom ünnepélyessége („kivételkép“) és a szép, verőfényes, szivemelő „alkalmas idő“: mindez oly képet tár elénk, melytől a szem vidorabb, a szív tisztább és a gondolkodás emelkedettebb lesz.

a tulajdonos azonban minden, a falakon vagy lépcsőzeten netán okozandó károkért felelős és azt saját költségén helyreállítani, valamint a szemetet letisztítani köteles ¹⁾.

4. §. A szőnyegek kiporolása csak az udvarban engedtetik meg. ²⁾

5. §. Az üriték medenczékbe és á . . . . kszékekbe ³⁾ kőporos üledékeket, tollat, csontot, cserepeket, rongyokat s több eféle tárgyakat ⁴⁾, melyek által azok bedugulhatnak, önteni nem szabad ⁵⁾ . . .

— — De terünk nem engedi, hogy a művet végig kísérjük; úgy is kétségkívül meg fog az jelenni az akadémia kiadványai közt s különben is az alaposabb ismeret és feladata inkább tisztán szépirodalmi lapjainkat illeti. Mint politikai lap itt még csak a humanitás hőseit, Eötvöst jellemző e sorokat idézzük:

12. §. Baromfiak pedig csak a pinczében rendesen ketreczekben ⁶⁾ tartathatnak, sertések vagy házi nyulak tartása szintén tilos.

Az egyenlőség elvét találébb képben rajzolták-e valaha, mint itt:

14. §. Nyilvános világítások alkalmával minden lakó saját lakosztályának utcái ablakait saját költségén kivilágítani tartozik.

Bucsút veszünk ezennel a lélek- és szívditő munkától, óhajtvá, vajha csak mint mythost emlegesse egykor a kétkedő világ, hogy ily mű egy évig lehetett közszemlére kitéve a magyar tudomány házában, a nélkül, hogy észrevegye a mellette elfutó közöny. Költőinket pedig vigasztalja a részvételest, hogy a jó elvégre csak érvényesül. Fölfedi azt, ha más nem, a

Borsszem Jankó.

¹⁾ „A szemetet letisztító tulajdonos“ — itt perczig habozhatnánk a szerzőség iránt, mert, míg az egyenlőség nagy eszméje, mely itt kifejezés nyer, Eötvösre látszik utalni, addig a kép naivitása, a forma tisztasága és a mondat összefüggése Aranyt árulja el. A talány megfejtése aligha nem abban rejlik, hogy a bölcsész hatása mutatkozik itt a költőn. Az idők megfordultak s ugyancsak a költőnek, ki a „Szegény jobbágy“ állapotát oly szívrehatóan rajzolta, demokratikus korunk feladatául juttatá, hogy ellenképül rajzolja a „Szemetet tisztító tulajdonost.“

²⁾ Gyengéd reminiscencia:

Udvaron tarkállik szőre egy szőnyegnek, stb.

³⁾ Félre a finnyáskodással! A költő mindent kimondhat — habár mindent ki nem önthet.

⁴⁾ Az elsorolás részletessége itt az epikai nyugalom és hosszadalmasság kitünő példája, végül pedig a perspectiva végtelen nagyságot nyer ezen mindent sejtető szavakban: „és több eféle tárgyakat . . . .“

⁵⁾ T á r g y a k a t — nem s z a b a d: ily ríme másnak nem akad csak Aranyunknak.

⁶⁾ A börtönkérdés megpendítése.

TÖRÖK JÁNOS

Szigligeti 5 felvonásban.

—Irta: Dramaturgenyeff Ede —

TÖRÖK JÁNOS, *Bálint fia, később megbolondul.*

BALASSA BORBÁLA, *neje par force majeure, utána bolondul.*

BALASSA MENYHÉRT, *fűszerkereskedő a „vad ember“ ház; szelíd zsarnok és vadakat beszél.*

JUDIT, *kényszerített neje, a bukás szélén.*

PETŐ, *megölt kedvese, minden függöny megett (boszut) áll.*

VÁRNAGY és *várapróhá, harcosok és két fia (Böhm kölcsönözte.)*

ELSŐ FÖLVONÁS.

I. Jelenet.

JÁNOS. Én nem hiszem, én nem hiszem, nem én --
Ha százszor mondod is napjába, hogy Szeretsz . . .

BORBÁLA. Elmondom hát kétszázszor is.
Szeretlek, szeretlek, szeretlek, szeretlek sat. (két-százszor.)

JÁNOS (*fokonkint derül, végre örült mosolytval.*)
Százkilenczvenhét, százkilenczvennyolcz,
Százkilenczvenkilencz, két-száz — oh én
Hiszek neked! (*megnézi homlokát.*) Te tiszta vagy. Szeretlek.

BORBÁLA. Oh, jó uram!

JÁNOS (*magankivül.*) Uram! Hahahaha!

Mért mondod azt: Uram?

BORBÁLA. Miért?

JÁNOS. Mert kényszerítve jöttél hozzám — (*sír.*) Oh,
Hát nem szeretsz? Hogy is hibettem! Oh
Te hűtlen . . .

BORBÁLA (*tiszta szemét egy tiszta zsebkendővel törülgetve.*) Ki-jelentem, hogy szeretlek.

JÁNOS (*földerdül.*) Hiszek neked!

BORBÁLA. Ég veled!

JÁNOS. Mért örülsz?

BORBÁLA. Hogy elmegyek? Hah! (*fuldokol.*)

BORBÁLA. Volt szerencsém.

JÁNOS (*lágyul.*) Hiszek neked! te igazan szeretsz!

Ha nem szeretnél, úgy nem mondanád.

Ugye?

BORBÁLA. Lelkemre; persze! Ötől értetődik.

2. Jelenet.

BALASSA. Én retténétes vagyok.

Te retténétes vagy.

JÁNOS. Te retténétes vagy?

BALASSA. Százezer miliom

Mennykő csapás kísérte tüzes villam!

Hát nem volnék én retténétes?

JÁNOS. (*befogja fülét.*) — — — — — Elég!

Ily illetlen trágár káromkodás

Megsérti erkölcsi érzékemet. (*A hölgyek elpárol-ganak.*)

BALASSA. Kár, hogy kimennek —

JÁNOS. Már miért?

BALASSA. Szeretném.

Ha kényszerithetném kimenni.

JÁNOS. Már miért?

BALASSA. Én mindenkit szeretek kényszeríteni.

Igyál.

JÁNOS. Hiszen iszom!

BALASSA. Semmitsem ér, (*nyakon önti.*)

Igyál csak kényszerítve. Oh én rette-

JÁNOS. Netes vagyok ; tudom.
BALASSA. Haha: én nőmet is
Kényszerítettem, sőt enmagamat,
Mivel szelid természetű vagyok,
Kényszerítésre folyton kényszeritem.
Jerünk a csatába!
JÁNOS. Én megyek csatába.
BALASSA. Hah, azt hiszed? *(nyakon ragadja s elhurcolja)*
Te még? Én kényszerítlek *(El.)*

3. Jelenet.

PETŐ *(előbuvik)* Élek, pedig megöltek. Boszut állok.
Megölöm Balassát, mikor nincs jelen,
Elszöktetem Juczit, ha nem akar;
Ha pedig jönne, akkor itt hagyom.
Judit, hol vagy te élted élete! *(Judit jön.)*
Itt van! *(Elbuvik)*

4. Jelenet.

JUDIT. Ó él, s szeret! És én is szeretem!
BORBÁLA. Piha! Én, gardedámod, azt meg nem engedem!
(lepecsétli.)

JUDIT. Te bölcs vagy s én erényes.
BORBÁLA. Légy erős.
Én is erős vagyok; pedig uramhoz
Engem is kényszerített az urad.
De a ki enged, az erős. Jere —
A felvonás közt olvasok neked
A bibliából. Jobban fogsz mulatni
Mint rajtunk itt a t. cz. publikum.
(A függöny decádál.)

MÁSODIK FÖLVONÁS.

I. Jelenet.

PETŐ. Én Juditot elszöktetem.
BORBÁLA. Ne tedd! *(Judit Borbála keblére dől és sír.)*
PETŐ. Magasztos asszony! Jó, hát nem teszem *(Judit Pető keblére dől és sír.)*
BORBÁLA. Nagylelkű vagy. Adjó.
PETŐ. De nem! Kegyetlen!
Én meg gondoltam és dühös vagyok.
Elszöktetem! *(Judit Borbála keblére dől és sír.)*
BORBÁLA. De mikor szépen kérek!
PETŐ. Oh dicső asszony! Jó, hát nem teszem. *(Elszalad. Judit a saját keblére dől és sír.)*

2. Jelenet.

JÁNOS. *(visszajő)* Én nem hiszek, én nem hiszek neked.
BORBÁLA. Szeretlek, szeretlek, szeretlek, szeretlek, szeretlek, szeretlek stb.
JÁNOS. Egy férfi ugrott innen a fejemre.
BORBÁLA. Szeretlek, szeretlek, szeretlek, szeretlek, szeretlek
JÁNOS. *(földerül)* Hiszek neked. *(félre)* Ez egyszer nem hiszek. *(Elborul; a függöny lefordul)*

HARMADIK FÖLVONÁS.

JÁNOS. Angyal a nőm.
BALASSA. Akkor az enyim ördög.
JÁNOS. Te nem hiszed? Hát minek higgyek én?
BALASSA. Te nem vagy retténétés.
JÁNOS. Mit, én nem volnék?
BALASSA. Azért se hiszek. Retténétés leszek.
Utánnyomás nem honoráltatik.
Gazember vagy — nincsen becsületed.
JÁNOS. Boesáss meg, hogyha megbántottalak.
BALASSA. Se baj! — hisz én kényszerítettelek.
JÁNOS. Most lásd be, hogy te nem vagy retténétés.
BALASSA. Elválík. Meglásd, mily bolond leszek!

NEGYEDIK FÖLVONÁS.

(Lásd a harmadik fölvonást)

ÖTÖDIK FÖLVONÁS.

(Sommázat.)

(János levágatja a felesége fejét, de tévedésből Borbála megtartja a fejét mire János elveszti a magáét. Balassa kényszeríti Petőt, hogy megölje. A függöny legördül, híjják a szerzőt, a ki megjelen, s a következő epilógust mondja el.)

Ha hős küzd s végül elbukik
Ugy híjják, hogy tragédia;
Ha végül asszonyt kap pedig,
Ugy híjják, hogy komédia.
A harmadik fajt képezik
A középsők: a media;
A hol a hős se el nem hull,
Se bé nem lép a házasságba,
Csak egyszerűn megbolondul
Ezt nálam úgy híjják, hogy — dráma.
E színház pedig Pestnek Burgja —
Én vagyok a dramaturgia.
A dramaturg az irogat,
A választmány, az elfogad.
Igy készül el az egész pancs
És Orczy ur az intendancs.
(A függöny végkép legördül.)

Igazán sajtóhiba?

Az állandó pénzügyi bizottságnak az országgyűléshez intézett jelentésében a budget tárgyában a 4-dik lapon alól ez olvasható:

„ugyanazért a bizottság a pénzügyministert felhívta, hogy már az 1871-ki költségvetési törvény megalkotása előtt a vasuti kölcsön, a sorsjegykölcsön és szőlő-dézsma-váltás iránti előterjesztéseit azonnal egye meg.

A szerkesztő postája.

Pest, T—sz J. Inkább részvétet gerjesztene mint kacszajt. A szülői gyöngédség bár mikép nyilatkozzék, nem neveléses. — Kis Magyar. Mi az a szelid bánat Moltke riesenmörserjeihez képest? — Szeged, L. F. Mihelyt nyílik, hiradással leszünk. — Alba, T. A. Elég furcsa. — T. gyógyszerész P—án. Irtóztató jó. — R. Komárom, H. J. Ez egyszer atyafi, zöldséget küldött kigyelmed. Hát kifogyott már a csüves paprikából? — Arad, D. J—ő. Érdekel várjuk a buletinek folytatását. A krízis úgy látszik, még mindig tart. Különb borogatásokra a Maros jege is alkalmas. — Győr, S. F. Hát mi van abban nevetni való, mikor egy emberseges vállalkozó tisztességes vigalomra tisztességes orthografiában hívja meg önt? — Pápa, y—k. A mi jó benne az lovagiatlan. — Kulacs. Már egyszer megjelent lapunkban. — Pest, T. Á. Erőltetett; aztán nem fehér zöld veres a magyar czimer. A Spínosa név meg a B. Jankóban másnak tulajdona. — Buda, O—r. Az első éle kopott; a másodiké sem új; a harmadik igaz tán, de nem elmés, a negyediket meg szebben énekelte meg Béranger. Tehetség nyomai azonban mutatkoznak; csak formacsinra és érdekes tartalomra törekedjék. — Ujváros, Á. I. Nem remélt szerencse. A megbízásban eljárunk. A csere csak előnyére vált lapunknak. — Ipoly mellé. Nagyobb dologra érdemes szívósság. Ama nőről pedig még mindig azon lovagias meggyőződésben vagyunk, hogy — nem létezik. — H. J. Nem csattan eléggé. — Léva, T. L. Ön oly silány éleztet ír Árva Miskára, mintha concurrálni akarna vele. — Bécs, I. F. A mi csütörtökön reggel nincs kezeink közt, az megkésétt. Avis au collaborateur. — Kopenhága, Sz—r M—s. Még ott is unatkoznak Árva Miskán? Pedig a tengeri utban vehetett volna föl egy kis söt. Abban igaza van önnek, hogy még a Borsszem Jankónál is többet mar rajta a maga rosdája.